

de aandacht
bepaling in
daad is elke
t weggelaten,
kan gemaakt
rij, waar zij
niet „ver-
ans een doel
Amsterdam
leel met de
en ander deel
voortzetten.
oren. Bij een
ging, dat
worden, zou-
teutraal zijn,
ten indeelen
f de Theolo-
piceel partij
Universiteit,
het Contract
hoogleraren
chool moest
Theologische
baten. De
aan de eene
n aan de
aannemen.
raf vast te
an zulk een
er een conflict
or zulk een
bij zulk een
en wat de
nten betreft,
positie zou
hoogleraren
teraren nu te
erken wilden,
niet te ver-
oor haar de
zer de School
st werd naar
ensstandaard
salarij gerust
ntegen zou,
elken hoog-
tekeren. Ble-
w, dan moest
uten 15,000
bij een prin-
ode allicht
logische Fa-
zou zij al
moeten der-
le belang de
leeraren dus
dien zij allen
meedingen,
u finantieel
plichtingen
de theologie
e studenten.
het gevaar
leen dit con-
de Universi-
delaten der
derpalen in
het kerke-
le studenten
aan de poort
n der Theo-
rengste visi-
is, het eer-
en aan de
leeg zouden
Kerken ge-
geen spook-
en de arge-
n laat. Wie
breukte tus-
Kerken, zal
een geval
Kerken en
teit zouden
en kan het
Vrije Uni-
utaten.”
van Prof.
reformeerd
le niet als
eigen de-
onden. Het
zou onjuist
leze tegen-
scher zijn,
de pogingen,
aanwending
ept contract
g te nemen,
re van uwe
n eerste al
In de laatste
strijd,
f, niet edel-
goed als ik,
zwaar tegen
t heeft over
Curatoren,
de Generale
de Synode
ten, zowel
ng.
gene Depu-
nooit, voor
m ontkend
eerdere ont-
eene Gene-
reden over
hetgeen hij
n, alsof Prof.
de hoogheid
iding zijn,
nderstellen,
misleiding

van uwe lezers, en daarom verwacht ik van u, dat gij deze verkeerde voorstelling zult rectificeeren.

Zeer gaarne had ik, dat U Hooggeleerde eens de moeite wildet doen om aan te toonen, dat het in volle overeenstemming is met het Geref. kerkrecht: dat een Generale Synode geroepen wordt uitspraak te doen tusschen hare eigene Deputaten en een niet-kerkelijke corporatie.

Hiermede zoudt gij niet alleen mij, maar ook zeer velen in den lande, zoowel voor-als tegenstanders van het aanhangig Concept, kunnen dienen, want het komt mij voor, dat het be-
zwaar van Prof. Lindeboom wel degelijk ge-
grond is, en daarom eerder deugdelijk dient
weergelegd, dan in hoofdzake onaangeroerd ge-
laten.

Ik hoop door dit schrijven, 'twelk bedoelde
te zijn een vriendelijke aanrading om elkander
te sparen en te waardeeren ook in publieke
geschriften bij verschil in meening, vorenstaanden
dienst niet te hebben verbeurd.

De Heere leidde u, in 't bijzonder in deze
dagen, als redacteur van *De Heraut* door zijnen
H. Geest.

Met beleefde groete,
Uw Dw. Dn. en Br.
G. VAN HALEMA.

Nijveen, 19 Mei 1902.

De beschuldiging, alsof wij op onedele
wijze Prof. Lindeboom hadden bestreden,
hem persoonlijk hadden aangetast en onze
lezers misleid hadden, mogen wij niet zon-
der een ernstig woord van protest laten
voorbijgaan.

Wij hebben in breed citaat de eigen
woorden van Prof. Lindeboom aangehaald,
opdat ieder zien kon, of onze conclusie
juist was. En onze polemiek gold niet den
persoon van Prof. Lindeboom, dien wij alle
hoogachtung toedragen, maar alleen de
o. i. gevaarlijke beginselen, die door hem
als „Gereformeerd kerkrecht” werden ver-
kondigd.

Prof. Lindeboom zelf aanzelt geen oog-
blik, datzelfde in nog veel scherper vorm
te doen. In het eerste Bijblad van: Wat
zegt de Schrift? beschuldigt hij de onder-
teekenaars van het Concept-contract, dat
zij dezelfde zonde plegen tegenover de Kerk
des Heeren als koning Willem I. Even als
deze de Kerken onder het „juk van het
genootschap,” de Synodale organisatie, heeft
gebracht, zoo wil ook dit Concept-contract,
volgens hem, de vrije Gereformeerde Ker-
ken weer onder de macht brengen van een
nieuw genootschap, de Vereeniging voor
Hooger Onderwijs!

Tegen zulke grievende beschuldigingen
(en wij noemen er nu maar ééne) is door
geen der bezwaarde broeders geprotesteerd.
Prof. Lindeboom mag op allerlei wijze het
Concept-contract aanvallen, de bedoeling
der onderteekenaars verduidelijken, en er
is niet één der bezwaarde broeders, die
deze wijze van polemiek voerden openlijk
afkeurt. Maar zoodra de redactie van *De
Heraut* op een zeer principieel punt aan-
toont tot welke gevaarlijke consequenties
het standpunt van Prof. Lindeboom leidt,
heeft deze bestrijding „niet edel en niet
goed.” Is dit niet een uitziggen van de mug,
terwijl men den kemel doorzwelgt?

Even onjuist is de beschuldiging, dat wij
aan Prof. Lindeboom een bedoeling hebben
toegeschreven, die zijne niet was. Vol-
gens den inzonder zou Prof. Lindeboom
alleen bedoeld hebben, dat de Generale
Synode „niet als rechter kon optreden over
een niet-kerkelijke vereeniging.”

Het valt echter niet moeilijk met de
stukken aan te toonen, dat deze opvatting
geheel onjuist is en de geachte inzonder
volstrekt niet op de hoogte is van de
quaestie.

In Artikel 2 van het Concept-contract, dat
over de benoeming der professoren handelt,
staat, dat deze beurtelingen door de kerkelijke
Curatoren en door de Universiteit geschieden
zal. Nu heeft er van meet af in dit artikel de
bepaling gestaan, dat wanneer de benoeming
door de Universiteit geschiedde, de kerkeli-
ke Curatoren tegen deze benoeming bezwaar
mochten inbrengen en de Generale
Synode dan een einduitspraak had te doen.
In deze bepaling wordt dus metterdaad de
Generale Synode als rechter gesteld over een
niet-kerkelijke corporatie. De Universiteit
benoemt en de Generale Synode zal be-
oordeelen, of deze benoeming wel mag
doorgaan. Het geval, waarop de inzonder
doelt, doet zich dus bij deze bepaling wer-
kelijk voor.

Welnu, juist tegen deze bepaling heeft
noch Prof. Lindeboom noch een der be-
zwaarde broeders ooit geprotesteerd. Ze
stond bijna woordelijk gelijklopend in het
eerste ontwerp, dat ook door Prof. Linde-
boom is goedgekeurd. En na dien tijd is
er niet één stem opgegaan om deze bepa-
ling te wraken.

Maar gelijk Prof. Lindeboom zelf mee-
deelt, is later op de vergadering een amende-
ment ingediend op het eerste lid van dit
artikel. Hier gold het de benoeming, die
uitging niet van de Vrije Universiteit, maar
van de Curatoren der kerken. Dit amende-
ment schonk aan de Vrije Universiteit
het recht, bezwaren in te brengen tegen een
voordracht van de kerkelijke Curatoren en
van hun beslissing in appel te gaan op de
Generale Synode, die dan een eindbeslissing
zou geven. De aanneming van dit amende-
ment heeft, gelijk Prof. Lindeboom mee-
deelt, voor hem den doorslag gegeven.
Daarom heeft hij van verdere saamwerk-
king afgezien. De Vrije Universiteit mocht
geen bezwaren inbrengen tegen de hande-
lingen van de kerkelijke curatoren, ze mocht
niet in beroep gaan bij de Generale Synode.
De beslissing der kerkelijke Curatoren moest
omantelbaar zijn.

Dat is de feitelijke toedracht van de zaak
gewest. De voorstelling van den inzender,
alsof Prof. Lindeboom alleen bezwaar zou
hebben tegen het optreden van de Generale
Synode als rechter over een niet-kerkelijke
corporatie, is met deze feiten lijnrecht in
strijd. De strijd gaat wel degelijk om de
vraag, of kerkelijke deputaten een absolute

en beslissende macht zullen hebben, dan
wel aan het oordeel der Generale Synode
onderworpen zullen blijven.

Dat Prof. Lindeboom dit zelf niet door-
ziet en in theorie even goed als wij van
zulke „heerschende deputaten” een afkeer
heeft, nemen wij gaarne aan. Maar dat
ontslaat ons niet van den plicht om aan te
wijzen, hoe het bezwaar van Prof. Linde-
boom feitelijk er op neer komt, dat depu-
taten en curatoren zulk een absolute macht
moeten hebben en dit beginsel eenmaal in
onze kerken overgenomen, tot de schrome-
lijkste gevolgen leiden zou.

En wat eindelijk de bedenking van den
geachten inzender betreft, dat de Generale
Synode toch niet als rechter kan optreden,
wanneer een niet-kerkelijke corporatie be-
denking heeft tegen een handeling van hare
deputaten, dan moeten wij eerlijk verklaren
dit bezwaar niet te vatten. De Generale
Synode heeft ook deputaten bij de Hooge
Overheid om enkele loopende zaken af te
doen. Gesteld nu eens, dat de Overheid
bezwaar had tegen een of andere handeling
dezer deputaten en daarover klaagde bij de
Generale Synode, zou de Generale Synode
dan geen oordeel mogen uitspreken over de
handeling van haar deputaten? Wanneer
een kerkeraad, om een ander voorbeeld te
nemen, een contract sloot met een Chris-
telijke school en deputaten benoemde om
toezicht te houden, en zeker aantal onder-
wijzers te benoemen enz., zou dan het
schoolbestuur van de beslissing dezer depu-
taten (gesteld, dat het schoolbestuur deze
beslissing voor de school naadeelig achtte)
niet mogen appelleren op den kerkeraad
en zou de kerkeraad dan niet als rechter
mogen optreden om te oordeelen over dit
geschil?

Welnu, precies hetzelfde is hier het geval,
alleen met dit onderscheid, dat de Vrije
Universiteit zich contractueel verbindt bij
zulk een beslissing der Generale Synode
zich te zullen neerleggen.

Er is slechts één vraag, die eenigen schijn
van recht heeft, nl. of een niet-kerkelijke
corporatie op zichzelf wel het recht heeft
bezwaar in te brengen tegen een daad van
kerkelijke deputaten, of in appel te gaan
bij de Generale Synode. Wanneer deputaten,
om een tuchtszaak te beëindigen, een beslis-
sing nemen, dan kan wel de gecensureerde
of het kerkelijke college, dat censureerde, in
appel gaan, maar een gemeenteraad bijv.
zou geen recht hebben de beslissing van
de deputaten te wraken. Recht van bezwaar
en appel heeft alleen degene, die door de
beslissing der deputaten getroffen wordt.

Indien dan ook in het Concept-contract
de zaak zoo geregeld was, dat de hoog-
leeraren in de Theologie uitsluitend door
de Kerken benoemd werden, alleen onder
toezicht van de kerken stonden en niets met
de Universiteit uitstaande hadden, dan zou de
Vrije Universiteit natuurlijk het recht niet
hebben met de handelingen dezer deputaten
zich te bemoeien. Van appel kon dan geen
sprake zijn.

Maar zoo is de regeling in het Concept-
contract niet. De benoeming evenals de
tuchttoefening door kerkelijke curatoren geldt
voor hoogleraren, die tegelijk als hoog-
leeraren aan de Vrije Universiteit zullen
optreden. Vandaar dat er bepaald is, dat
de benoeming van de kerkelijke Curatoren
gevolgd moet worden door een benoeming
van de Vrije Universiteit. De hoogleeraren
zullen dus ook zitting nemen in den Senaat,
deel nemen aan de promotie in alle facul-
teiten, op hun beurt als rector der Univer-
siteit moeten optreden enz. Vandaar dat
de beslissing van de kerkelijke Curatoren
wie hoogleeraar zal worden, waarlijk niet
buiten de belangen der Vrije Universiteit
omgaat, maar integendeel haar in de eerste
plaats raakt. Zij heeft toch aan elke beslis-
sing van deze Curatoren ook voor den
kring der Universiteit geldigheid te verlie-
nen. Maar daaruit volgt dan ook van zelf,
dat de Vrije Universiteit het recht heeft,
bezwaar tegen deze beslissingen der depu-
taten te maken en van hun beslissing in
hooger beroep te gaan op de Generale
Synode. Wanneer de Generale Synode in
zulk een geval uitspraak doet, dan zit zij dus
niet als rechter over de Vrije Universiteit,
maar over haar eigen deputaten. Niet de Vrije
Universiteit treedt dan als aangeklaagde
op, die nu door de Synode moet vrijgespro-
ken of veroordeeld worden. Maar het zijn
dan de deputaten der Synode die, indien men
zoo wil, aangeklaagd zijn, en de Synode
heeft te oordeelen of haar deputaten goed
of verkeerd hebben gehandeld.

Hoe dit in strijd kan heeten met het Ge-
reformeerde kerkrecht, is ons een raadsel.
We hebben uit Voetius aangetoond, dat
deputaten nooit een beslissende macht mo-
gen hebben, want dat deze alleen aan de
Synode toekomt. Daarom, men schermut-
sele nu eens niet langer met woorden, maar
geve de gronden aan, waarom de „hoog-
heid der kerken” gevaar loopt, wanneer
de beslissende macht bij benoeming, tucht-
toefening enz. niet bij een tiental deputaten
staat, maar bij de wettige vergadering der
kerken, dat is de Generale Synode.

der vorige Part. Synode. 6. Ingekomen stukken.

7. Voorstellen.

A. Van de Classe Utrecht.

De classe der Geref. Kerken „Utrecht” heeft
bij het overnemen van de door Deputaten Synodi
generalis ad vermissioni ontworpen Zendingsoordeel
geoordeeld, dat daarin de navolgende wijzigingen
noodig en wenschelijk zijn.

Zij heeft de eer, desheer nu hierbij ter over-
weging voor te stellen aan de Part. Synode, met
verzoek, — om deze wijzigingen, indien mogelijk,
over te nemen ter doorsending aan de Generale
Synode, die in Augustus te Arnhem zal inkom-
men, over de bedoelde Concept Zendingsoordeel
te handelen.

*(Volgen de voorstellen tot wijziging van ver-
schillende artikelen):

h. De Classe vestigt de aandacht der Part.
Synode op den treurigen toestand van het
Kerkblad, Officieel Orgaan van de Gereformeerde
Kerken in Nederland.

i. De Classe vraagt, of het ook, met het oog
op de financiële draagkracht der Kerken, ge-
wenscht zou zijn den Kerken, die tot dusver
geen Dienaar Missionair voor hare rekening
hebben, in overweging te geven, dat zij voor
alsnog tot uitzending niet overgaan.

B. Van de Classe Amersfoort.

Punt I. Indien op de a.s. generale Synode
wijziging wordt aangebracht in zake art. D.K.O.,
acht de classe Amersfoort de volgende wijziging
noodig:

Ad primum. De Generale Synode breide de
bevoegdheid der algemeene deputaten tot uit-
voering van art. 13 D.K.O. uit tot de algemeene
administratie der kerken door de kerken aan
te brengen tot verzorging van hare Emer. pre-
dikanten, predikantsweduwen en wezen.

Ad secundum. Elke plaatselijke kerk draagt
daarvoor aan deze deputaten naar een vast te
stellen maatschap een jaarlijksche bijdrage af.
Elk jaar wordt er een begroting der uitgaven
gemaakt, en dienovereenkomstig, volgens den
algemeen maatstaf, die in overleg met de
classis is opgemaakt, de bijdrage van iedere kerk
bepaald.

Ad tertium. De kerk, welke een eigen eme-
ritus of weduwe of wees te onderhouden heeft,
kan, zoo zij geheel onmachtig is, de volle som,
of zoo zij ten deele onmachtig is, hetgeen aan
de volle som ontbreekt, die aan hen moet wor-
den uitgekeerd, ontvangen uit de gelden, waar-
van de administratie aan de Generale Deputaten
staat.

Ad quartum. Indien een kerk minstens één
jaar onwettig mocht zijn gebleken in het betalen
van het voor haar vastgestelde bedrag zal de
classis deze kerk in meerdere of mindere mate
kunnen uitsluiten van de voorrechten uit het
kerkverband voortvloeiende.

Punt II. De Classe Amersfoort stelt voor:

De Particuliere Synode dringe bij de Gene-
rale Synode aan om de acta zoo spoedig mo-
gelijk te doen verschijnen.

8. Mededeelingen.

A. Van de Classe Breukelen.

De Classe, van oordeel, dat het voor den bloei
van de Geref. Kerken in het bijzonder en den
voortgang van Gods Koninkrijk in ons vader-
land in het algemeen, allernoodzakelijkst is, dat
er eenheid kome in de opleiding tot den Dienst
des Woords;

van oordeel, dat in het bekende advies der
te Utrecht vergaderd geweest zijnde broeders
een beslissend zeggenschap der kerken inzake
de opleiding gehandhaafd wordt;
betuigt haren dank aan bedoelde broeders
voor hunnen gewaardeerden arbeid;
en spreekt den wensch uit, dat de Generale
Synode vrijheid vinde overeenkomstig genoemd
advies te handelen; althans zoo dit met enige
eenparigheid kan geschieden.

B. Van de Classe Amersfoort.

Punt I. De classe Amersfoort deelt mede dat
het Concept Contract door hare vergadering is
aangenomen.

Punt II. de classe Amersfoort spreekt haar
bezwaar niet aangaande het besluit van de vorige
Part. Synode in zake het niet oproepen van
alumni.

9. Rapporten. 10. Verkiezing van Afgevaar-
den voor de Generale Synode. 11. Aanwijzing
der samenroepende kerk. 12. Rondvraag. 13. Le-
zing van het Persverslag. 14. Sluiting.

Namen de roepende Kerk van
Vreeswijk:

H. BUITENHUIS, Praeses.
R. BARNEVELD, Scriba.

DE PARTICULIERE SYNODE

van de Gereformeerde Kerken in Noord-
Brabant en Limburg, is saamgeroepen
tegen Woensdag, 11 juni 1902, 's morgens
te 10 ure, en zal zoo noodig worden
voortgezet op Donderdag, 12 juni in het
kerkegebouw der Gereformeerde kerk te
Breda.

Het Agendum luidt als volgt:

1. Opening door den Praeses van den Ker-
keraad der roepende Kerk. 2. Onderzoek der
Credietbrieven en vaststelling der Presentielijst.
3. Verkiezing van een Moderamen. 4. Lezing
der notulen van de vorige Particuliere Synode.
5. Rapporten. a. Rapport van Dep. inzake een
Provinciale Zendingconferentie. b. Rapport van
Dep. voor hulpbehoevende Kerken. c. Rapport
van Dep. voor examina. d. Rapport van Dep.
voor Art. XIII D. K. e. Rapport van Dep.
inzake 's Gravemoer. f. Rapport van Dep. voor
Inwendige Zending en Bijbelcolportage. g. Rap-
port van Dep. inzake samenwerking met Zee-
land tot uitzending van een missionair Dienaar
des Woords. h. Rapport van den Provin-
cialen Penningmeester. i. Rapport inzake
Oerleemans. 6. Mededeelingen. a. Van Dep.
der Algemeene kas voor hulpbehoevend Kerken.
b. Van Dep. der Algemeene kas. Art. XIII D.
K. O. c. Van Curator der Theol. School. 7.
Ingekomen Stukken. 8. Benoemingen. a. Afge-
vaardigden ter Generale Synode. b. Curator
Theol. School en Secundus. c. Dep. der Prov.
voor de Alg. Kas van hulphulp. Kerken en
Secundus. d. Dep. voor Art. XIII D. K. O.
e. Dep. voor examina. f. Prov. Deput. voor
hulpbehoevende Kerken. g. Dep. voor Inw.
Zending en Bijbelcolportage. h. Provinciale
Quaestor. i. Archiefbewarende Kerk.

De voorstellen, ter behandeling ingezonden, zijn:

Van de classis Almkerk:

1. De Part. Synode besluit, dat geen Prov.
Zendingdag gehouden worde, maar welke de
classis op, dat in elke classis een Zendingdag
worde gehouden.

2. De Part. Synode neme de uitgaven naar
Art. 13 D. K. O. ook dit jaar weder voor hare
rekening.

3. De Classis Almkerk stelt voor, dat in de
Concept Zendingsoordeel, art. 18, laatste alinea,
het woord „voortloopig” worde ingewisseld
dus gelezen worde: „Zij doen voortloopig
uitspraak over alle geschillen” enz.

4. De Part. Synode zorge bij de benoeming
van Deputaten voor Inw. Zending voor genoeg-

zame wijseling. Uit iedere classis worden twee
Deputaten benoemd; één leeraar en één ouderling.
Bij toebereit der classis zullen van ééne der
classes de broeders niet herkiesbaar zijn. Men
begint met de classis Almkerk. De Penning-
meester worde als 7de Deputaat er aan toege-
voegd. Deze broeder treedt af, maar is terstond
herkiesbaar. De Part. Synode magtichte en
verzoekt hare Deputaten, in ieder classis, waar-
onder zij ressorteeren, op iedere vergadering
verslag uit te brengen van den toestand der
Inw. Zending.

5. De classis Almkerk, het advies van Curatoren
en andere Broeders, den kerken toegezonden,
verworpen hebbende, acht wel de eenheid van
opleiding gewenscht, doch zoo, dat het recht
en de vrijheid der kerken en der opleiding
onverzwakt worden gehandhaafd. Mocht de
eenheid van opleiding kunnen tot stand komen
in een weg, waarbij het recht en de vrijheid
der kerken en der opleiding onverzwakt worden
gehandhaafd, dan toch neme de Gener. Synode
geene beslissing voor de te wachten wijziging
van de wet op Hooger Onderwijs is tot stand
gekomen.

Protest van een broeder tegen een besluit
der classis.

Van de classis 's Hertogenbosch.

1. De Particuliere Synode van N. Brabant
en Limburg, overwegende, dat blijkens de ge-
schiedenis der laatste weken en maanden, de
kerken nog niet rijp zijn voor een saamen-
voeging van Theol. School en Theol. Faculteit
der V. Universiteit.

stelt aan de Generale Synode voor het be-
kende Concept contract met de adviezen van
de 25 broeders, niet in behandeling te nemen
en te handhaven de besluiten in zake de Theol.
School van de Generale Synode in 1899.

2. De Particuliere Synode van N. Brabant
en Limburg, kennis genomen hebbende van de
Concept Zendingsoordeel der X Deputaten voor de
Zending, stelt aan de Generale Synode voor
deze Concept Zendingsoordeel te aanvaarden voor
den dienst der Zending in onze Kerken.

3. De Particuliere Synode van N. Brabant
en Limburg wijzigt het percentage der classes
in den omslag voor de onkosten der Provincie,
en wel zoo, dat niet langer door de classes
's Hertogenbosch en Klundert elk 30 pCt. bij-
gedragen wordt, maar de classis 's Bosch worde
gebracht op 25 pCt, de classis Klundert op 35
pCt, terwijl de classis Almkerk blijve staan
op 40 pCt.

4. De Particuliere Synode van N. Brabant
en Limburg benoeme Deputaten om een volgende
Synode te dienen van advies in zake de op-
richting van een weekbladje voor de kerken
van N. Brabant en de belangen der Inw.
Zending.

5. a. De Part. Synode verleen weder 7/75
steun voor den dienst in Helmond en Helena-
veen.

b. Aan Ds. Binnema worde toegestaan ook
dit jaar weder te arbeiden in Helmond op de
wijze als hij het nu reeds enkele jaren deed.

c. Aan Br. Dekker in Venlo worde door Dep.
voor Inwendige Zending toegestaan in Helena-
veen catechetisch onderwijs te geven.

Van de classis Klundert.

1. De Part. Synode van N. Brabant en Lim-
burg stelt aan de Gen. Synode voor, dat men
in zake Art. XIII D. K. O. wederkeere tot het
hebben van een algemeene kas, met dien ver-
stande, dat de Dienaren des Woords progres-
sief van 1 — 2 pCt. van hun tractement storten
in de classische kas en de bestaande uitke-
ringen dezelfde blijven. Alleen worden aan iedere
kerk de vrijheid gelaten om onder behoorlijk
toezicht der classis zelf de verzorging harer
Emeriti enz. te behartigen en geheel los te zijn
van de algemeene kas.

2. Over eenheid van opleiding staakten de
stemmen op de classis, zoodat besloten werd
beide voorstellen ter Synode te brengen:

a. De classis acht het in het profijt der ker-
ken, dat het Concept contract worde aange-
nomen.

b. De Particuliere Synode van N. Brabant
en Limburg, overwegende, dat om velelei oor-
zaak het thans niet wenschelijk is het Concept-
contract in zake eenheid van opleiding tot den
Dienst des Woords aan te nemen,

tevens overwegende, dat deze eenheid van
opleiding bijna algemeen wordt gewenscht, daar-
om telkens ter Synodale tafel komt en de gees-
ten in spanning houdt.

vervolgens er rekening moete houdende, dat
vele gewichtige kerkelijke zaken daardoor onbe-
handeld blijven,

stelt de Gen. Synode voor, een commissie te
benoemen, die op de volgende Synode een
principiele en zaakrijke uiteenzetting geve van
de verhouding tusschen Kerk en Theol. facul-
teit der Universiteit, om zoodoende kalm en
geleidelijk een praktische oplossing voor de
eenheid van opleiding voor te breiden.

10. Aanwijzing tijd, plaats en roepende kerk
der e.k. Particuliere Synode.

11. Verrekening der onkosten.

12. Sluiting.

Buitenland.

Duitschland. Delitzsch over de op-
gravingen in het oosten.

De zg. historische critiek heeft lang met pra-
lenderen vermoed bewerd, dat van de geloof-
waardigheid der bijbelsche verhalen, wanneer
men ze maar niet onbevengden blik bezigt, niets
kon overblijven. Dit maakte geen indruk op
hen, die het getuigenis des Heiligen Geestes in
hunne harten mogen hebben, dat hetgeen de
Schrift zegt, waarheid is. Zij worden door geen
schriftcritiek aan het wankelen gebracht. Doch
op de groote massa menschen, voor zooveel zij
zich nog met de dingen die de religie betreffen,
inlaat, maken zulke beweringen grootten indruk,
vooral omdat zij ze uiten, zich weten voor te
doen als de geleerden en de wetenschappelij-
ken. Zij, die slechts een historisch geloof bezit-
ten, worden door het optreden van zulke geleer-
den geërgerd. Daarom verblijft het ons, dat in
den laatste tijd de opgravingen, die in het
oosten gedaan worden, onduidelijk getuige-
nis gaven van de waarheid der Heilige Schrift.
Ja, er werd ons uit goede bron medegedeeld,
dat een Engelsch geleerde, die eerst geheel en
al opging in de moderne schriftcritiek, door
middel van de oudheidkundige onderzoekin-
gen in het oosten, tot andere gedachten ge-
komen is, waardoor hij het vroeger tegen de
Heilige Schrift ingenomen standpunt moest laten
varen.

De bekende Assyrioloog Friedrich Delitzsch,
heeft den 13den Januari van dit jaar, te Berlijn,
in tegenwoordigheid van den keizer, voor de
Duitsche „Orientgesellschaft” over het thema
„Babel en Bijbel” een voordracht gehouden,
die hij op den 1sten Februari op verlangen van
de heeren in het koninklijk slot heeft herhaald.
Delitzsch stelde zich daarbij ten doel om den

Bijbel te laten zien in het licht van de Baby-
lonisch-Assyrische opgravingen 1). Een vijftig-
aantal afbeeldingen dienen tot opheldering van de
voordracht.

Wij meenen onzen lezers een dienst te doen,
wanneer wij het een en ander daaruit mede-
deelen.

In het begin van zijn profetie deelt Ezechiel
mede, dat hij het goddelijk gericht als balling
bij de rivier (de vloed, het kanaal) de Chebar,
in het land der Chaldeëen ontvangen heeft. Op
grond van de opgravingen in de stad Nippoen,
meent men te mogen aannemen, dat dit kanaal
nog tegenwoordig bestaat, maar in elk geval
bewijzen opschriften, dat het eenmaal bestaan
heeft. Daar de Babylonische tegeljes meestal
een stempel hebben, waarop onder anderen
ook de naam genoemd wordt van de stad, tot
welke het gebouw, waarvoor zij gebruikt werden,
behoorde, zoo gelekte het reeds in 1849 aan
Henri Rawlinson, de stad Ur der Chaldeëen, het
vaderland van Abraham, waarnaar men zooveel
gezocht had, te ontdekken, namelijk in den
grootten puinhoop heuvel el-Mugajjar, aan den
rechteroever van den beneden Eufraat, welke
inderdij door de kampen der elkaner bestrij-
dende Arabische stammen omringd werd. Daarbij
zijn de aanduidingen der keilschrift-litteratuur
zoo duidelijk, dat terwijl men vroeger de stad
Karkemisch, bij welke Nebukadnezar in 605
voor Christus een groote overwinning op Pharo
Necho behaalde (Jer. 46: 2), overal aan den
oever van den Eufraat zocht, de Engelsehe
Assyrioloog George Smith in Maart van het jaar
1876 van Aleppo uit, direct naar de plaats reed,
waar volgens de inscripties in keilschrift de oude
Hethitische koningstad moest gelegen hebben,
en de daar aanwezige stad, die in ruinen ned-
erligt en Descherabis, welke grooter is dan Ninive
en voortziet in van muren en heuvels voor pa-
leizen, dadelijk zoo bepaald mogelijk aanwees
als het oude Karkemisch, hetgeen onmiddellijk
daarna door de op het met puinhoopen over-
dekte veld bevestigd werd, daar men inschri-
ften vond in het eigenaardige Hethitische beel-
denschrift.

Maar niet alleen plaatsen en steden, doch ook
de namen van vele personen van den Bijbel,
die behalve in Gods Woord elders niet genoemd
werden, vond men door middel van de uitgra-
vingen. Toen de Fransche consul Emile Botta
in 1843 in den niet ver van Mosoel verwijderden
puinhoop heuvel Chorsabad begon te graven, was
de eerste vondst een overblijfsel van het paleis
van Sargon, die in Jesaja 20: 1 genoemd wordt
als de veroveraar van Samaria. Zelfs was op een
relief in albast, waarmede de muren van het
paleis versierd waren, Sargon in eigen persoon
voorgesteld.

In 2 Kon. 18: 14 wordt ons medegedeeld
dat koning Sanherib in de stad Lachis, in het
zuiden van Palestina gelegen, de schatting van
den koning Hiskia ontvangen heeft. Een relief
uit Sanherib paleis te Ninive laat ons den
Assyrischen koning zien, gelijk hij troont voor
zijne tent tegenover een oude stad. Daaronder
staat geschreven: „Sanherib, koning van het
heleal, zette zich op zijn troon en monsterte
de lieden van Lakisch.” Ook Merodoch-Baladan
(2 Kon. 20: 22) is op een relief te zien. Zelfs
van den tijdgenoot van Abraham, Amraphel van
Sinear (Genesis 14: 1), door wien Babylon tot
den grootsten bloei geraakte, heeft men tegen-
woordig een afbeelding. „Zoo staan al de
mannen, door welke de geschiedenis gedurende
drie duizend jaren gemaakt is, meer levend voor
ons.”

Ja, geheele volken worden weer op het toe-
neel geroepen. „In het bijzonder zijn wij met
de Assyriërs, van welke men voor 600 jaar dacht,
dat zij met hun geschiedenis en beschaving,
geheel waren ondergegaan in den stroom
van den tijd, door de opgravingen in Ninive
tot in de kleinste bijzonderheden bekend ge-
worden, en daardoor ontvingen vele plaatsen
uit de profetische schrift een kleurrijke op-
lustering”. Delitzsch herinnert aan de levendige
schildering, die Jesaja van de Assyrische troe-
pen geeft (5: 26—29) en geeft dan eenige af-
beeldingen van zulke reliëfs, die zoo getrouw
mogelijk de schildering van den profet be-
vestigen. Vele reliëfs vertoonen koning Sar-
danapalus op de jacht, vooral op de leeuw-
jacht, zijn hevelingsport, gelijk hij zich niet
alleen te paard en van uit een wagen, maar
ook te voet met den koning der woestijn niet.
Op den afbeelding is te zien hoe hij een leeuw
bij den baard grijpt om hem te overmeesteren.
Kennelijk is dit een afbeelding van iets dat
werkelijk gebeurd is. Men doet daarom aan
David onrecht, wanneer men van hem zegt, dat
hij snoedde toen hij, ten einde verlost te krij-
gen om tegen den reus Goliath te strijden, tot Saul
sprak: „Uw knecht weidde de schapen zijns
vaders en daar kwam een leeuw en een beer,
en nam een schaap van de kudde weg, en ik
ging uit, hem na, en sloeg hem, en reddde hem
uit zijnen mond; en toen hij tegen mij opstond,
zoo vatte ik hem bij zijn baard en sloeg hem
en doodde hem.”

In het tweede deel van zijn voordracht spreekt
Delitzsch van den invloed, dien Babylon op de
godsdienstige voorstellingen van Israël uitoefende.
De onheidkundige onderzoekingen hebben be-
wezen, dat het vruchtbare dal aan de Eufraat
en den Tigris reeds in den tijd van 2550 voor
Christus, aldus in den tijd van Abraham en
Amraphel van Sinear, een beschaving had, die
zeer wel met de onze te vergelijken is, want
is af te leiden dat van hier de wereld toen
uit een geestelijk oogpunt beheerscht werd.
Niet Parijs, maar hoogstens Rome kan zich
met Babylon meten in betrekking tot den in-
vloed, hetwelk dit gedurende twee duizend jaren
over de wereld uitoefende.” De in 1857 gevon-
den 300 klei tafeltjes van El-Amarna, geschriften
van Egyptische stadhouders uit de groote
Kanaanese steden als Tyrus, Sidon, Akko,
Askalon aan het Egyptische hof, bewijzen niet
alleen dat de Babylonische taal omstreeks 1500
en 1400, toen de twaalf steelaten in Kanaan
vielen, gold voor de officiële taal die ook in
de diplomatie gebruikt werd, maar ook dat
Palestina toen onder den invloed der Babylo-
nische beschaving stond. Ook vinden wij daar-
omtrent in den Bijbel een aanwijzing. Het is
een kleine maar karakteristieke trek dat bij de
verovering en verbranding van de eerste Kanaa-
nische stad Jericho, een Babylonisch overkleed
of mantel de heilich van een Achan opwakte.
Maar dit bewijst ook, dat Israël op Gods bevel
niet op goeden voet met de Babylonische be-
schaving leefde.

Volgens ons gaat Delitzsch een verkeerd
weg op wanneer hij beweert, dat de invloed
dien Babylon op den godsdienst der Israëlieten
uitoefend heeft, niet hoog genoeg kan aan-
geslagen worden. Hij zegt: „Niet alleen de
industrie, maar ook de handel, het recht, de
zeden van Babylon gaven in Israel den toon aan.
Zoo begreep men in eens, waarom bijv. het
oud-testamentische muntstelsel, en de maten en

1) Deze voordracht is uitgegeven bij J. C. Hin-
rich te Leipzig. Prijs 2 mark.